

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VII. Notæ in primum librum Vindiciarum Edmundi Richerii, qui
Decretis Scholæ Parisiensis constat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

Christus. Sed quis illos nobis Canones in hac materia edet, quandoquidem qui in Conciliis generalibus conditi fuerunt, proprio motu summorum Pontificum sanciti fuisse, atque adeo non obligare dicuntur. Quis mores declarabit, aut Canones sanciet, quibus *Christianam Rempublicam gubernari voluit Dominus noster Jesus Christus*? Quis audeat cum Richerio contendere, qui exempla tot tantorumque Pontificum, & Conciliorum Generalium nihili faciens, de jure, non de facto disputari postulat? Sed si tam parvi pendenda est Conciliorum autoritas, cur ad illam tam sæpè nos vocat Richerius? Cur penes illam supremum Ecclesiæ regimen constituit interdum? Quis condat aut exponet jus, secundum quod de controversiis disputari possit?

7. Claudit libellum suum Richerius, remittens pro reliquarum objectionum solutione ad Tractatum Magistri Joannis Parisiensis, *de potestate regia & Papali*, qui est in 2. lib. Vindiciarum; Verùm si Richerius graviores illas esse existimabat, cur omisit, & opus suum mancum reliquit, nisi quia se illis plenè satisfacere non posse intellexit? Si leviores judicavit, non debemus de illarum solutione anxiam gerere sollicitudinem. Sed non sunt à nobis omninò prætermittendæ Richeritii Vindicie, ne illius doctrinam labantem suffulisse existimetur.

C A P U T VII.

Note in primum librum Vindiciarum Edmundi Richeritii, qui Decretis Scholæ Parisiensis constat.

1. **V** Indicias suas Edmundus Richerius in quatuor libros distribuit, cujus divisionis monet in præfatione. Primus aliquot Decreta Facultatis Theologiæ Parisiensis complectitur. Secundus continet aliquot opuscula Doctorum Sorbonicorum, pro Philippo Pulchro Rege Franciæ adversus Bonifacium VIII. Papam. Tertius ea exhibet, quæ Petrus de Alliaco, & Joannes Gersonius emiserunt in lucem tempore Conciliorum Pisani, & Constantiensis. In quarto sunt ea,

Ffff   quæ

594 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
quæ Jacobus Almainus, & Joannes Major pro Ludovico XII.
adversus Julium II. & adversus scripta Cajetani edide-
runt.

2. In primis diligenter observandum est, quâ viâ ad scopum
suum tendat Richerius. Collectionem suam sic inscribit;
*Vindicia doctrina Majorum Scholæ Parisiensis, seu constans & perpetua Scholæ
Parisiensis doctrina de autoritate & infallibilitate Ecclesiæ in rebus fidei & mo-
rum contra defensores Monarchiæ universalis & absolutæ Curie Romanæ.* Mox
quasi thema adduntur verba S. Augustini ex lib. 2. contra Ju-
lianum cap. 10. *Quod invenerunt in Ecclesiâ, tenuerunt; quod didicerunt,
docuerunt; quod à Patribus acceperunt hoc filiis tradiderunt.* Deinde propo-
nitur illud Deuteron. 32. vers. 7. *Interroga Majores tuos, & di-
cent tibi.* Et in præfatione plura alia refert ad traditionem & ad
libertatem Christianam spectantia; Itaque crederes ab Aposto-
lorum tempore ad nos usque per singula sæcula seriem tradi-
tionis pro autoritate ac libertate Ecclesiæ contra summi Pon-
tificis potestatem & infallibilitatem perducturum; præcipuè
verò ex primorum Scholæ Parisiensis Doctorum testimoniis,
& ex antiquissimis illius Academiæ Decretis catenam perpetuam
contexturum: & ecce tibi exhibet Decreta, quorum
primum sæculo 15. editum est, & opuscula 14. sæculo non
antiquiora, tempore schismatis, aut dissidii inter Reges ac
Regnum Galliæ, & Pontifices Romanos, à Doctoribus Ro-
manæ Curie plerumque infensis conscripta; quod certè Vin-
diciarum genus non tam causam justam esse, quàm jure desti-
tutam probat: quandoquidem pars illam defendens ad Ad-
vocatorum suorum testimonium & autoritatem, tanquam ad
fortissimum præsidium confugit.

3. At fortè non tam illorum nomine, quàm argumentis
se se tueri vult. Verùm non neglexerat Richerius, quæ sibi fa-
vere videbantur, à singularium Doctorum Tractatibus, licet
non citatis, mutuari. Universitas enim non solet argumentis
sua Decreta, ut privati suas opiniones, confirmare; sed ju-
dicum more, suppressis rationibus, decernere. Non tamen
facilè debent ejus judicia odio, vel alicui animi perturbatio-
ni adscribi, aut etiam parvi pendi, præsertim si repetita sint.
Et magna certè deberetur doctrinæ Scholæ Parisiensis reve-
rentia, si constans & perpetua esset, ut affirmat Richerius.

4. Sed

4. Sed undenam orditur Richerius traditionem Facultatis Theologiæ Parisiensis ? An à tempore Caroli Magni , quem plerique Galli Universitatis illius Urbis Fundatorem nominant ? An saltem à tempore Roberti Sorboni , cui celeberrimum Collegium Theologorum & nomen & institutionem debet ? Minimè verò : à tempore , quo maximè flagrabat schisma , atque ad illud extinguendum maximè anhelabat tota Ecclesia , præsertim Universitas Parisiensis , cujus tunc Cancellarius erat Joannes Gersonius eo zelo vehementer incensus. Eà enim de causa illo ipso anno habitum est Concilium Pisanum. Primum enim , quod producit Decretum datum est die 2. Mensis Januarii 1408. more Gallico ; id est 1409. more communi. Nullane usque ad id tempus edita fuerant ab Universitate Parisiensi de potestate Ecclesiasticâ Decreta ? Nulli ejus Alumni eà de re scripserant ? Sed saltem ex eo tempore fuitne *constans & perpetua* omnium ejus Universitatis Doctorum sententia ? Ut id pateat , non sunt repetenda , quæ in libris superioribus allata sunt à nobis testimonia. A Lectore , si dubitet , rursus videri possunt.

5. Sed accedamus propius ad doctrinam Scholæ Parisiensis , & consideremus an Curia Romanæ adeò infesta sit : neglectis iis , quæ ad causæ justitiam nihil faciunt , & quæ Richerii tantum affectum declarant , ut sunt , styli acrimonia , & denominatio Concilii Pisani habiti an. 1409. quod primum vocat , quasi nihili faciendum esset illud , quod ibidem sub Innocentio II. an. 1134. præsentè , plurimumque juvante S. Bernardo , à totius Occidentis Episcopis celebratum est , ac de quo Bernardus Abbas Bonævallis in vita S. Bernardi ait ; *Innocentius II. rursus Pisas revertitur , ibique aggregatis totius Occidentis Episcopis , aliisque Religiosis viris , magna gloria Synodus celebratur. Assuit per omnia & Consiliis & judiciis & definitionibus omnibus sanctus* (Bernardus.) Sed magis cordi erat Richerio commendare Conciliabulum , quod tempore Ludovici XII. Regis Franciæ , illiusque pollicitationibus Pisis ex parte habitum est an. 1511. & in Galliam evocatum , quod tanquam schismaticum reprobatum est in Concilio Lateranensi 5. sess. 2. & 3. & ab ipsomet Ludovico repudiatum , ut in eodem Lateranensi sess. 8. legitur. His omissis , scholam Parisiensem audiamus.

6. Primò prædictæ Facultatis Theologicæ Decreto à Richerio relato cogitur Licentiatum quidam retractare nonnullas propositiones circa Sacramenti pœnitentiæ administrationem, verbi Dei prædicationem, ac Decimarum solutionem: quæ quidem propositiones, cum falsæ & scandalosæ essent, revocari certè debebant. Neque ea retractatio iuris sanctæ Sedis præjudicat. In prima quidem propositione, prout emendata est, dicuntur *Curati in Ecclesia Minores Prelati & Hierarcha, ex primaria institutione Christi*: sed licet ipsius gradus institutio esset ex primaria institutione Christi, quod minus esse probabile superiori libro ostendimus, non tamen sequeretur unumquemque Parochum jurisdictionem suam immediatè à Christo recipere; multò minùs quod infert Gerfonius à Richerio citatus, eos *vocem definitivam in Conciliis Ecclesiæ cum Episcopis habere*: ut enim Episcopi Egyptii & alii ipsis adhærentes clamaverunt in a. 1. Concilii Chalcedonensis, *Synodus Episcoporum est*. Nec antiquitas, quam Richerius, & alii scriptores Gallicani tam sæpè appellant, docet nos, Parochos in Conciliis generalibus definitivam vocem habuisse, aut etiam ad ea vocatos fuisse, nisi fortè tanquam consiliarios.

7. Alterum Theologicæ Parisiensis Decretum à Richerio exscriptum dici 3. Martii an. 1430. testatur, alium Licentiatum partim spontè, partim ordinante Universitate, aliquas propositiones revocasse circa jurisdictionem Ecclesiasticam: ac tria præcipuè declarasse. Primò quod *omnes potestates jurisdictionis Ecclesiæ, aliæ à Papali potestate, sunt ab ipso Christo, quantum ad institutionem & collationem primariam*. (Idque immediatè, ut dicitur in propositionibus sequentibus.) *A Papa autem & ab Ecclesiâ, quantum ad limitationem & dispensationem ministerialem*. Hæc propositio sensum verum, & iis, quæ à nobis superiori libro statuta sunt non oppositum, potest habere. Esto enim Christus Episcopatum & alios gradus instituerit, atque Apostolis suis, & primis Ecclesiæ suæ ministris, etiam immediatè contulerit, atque ità ipse sit causa principalis illorum: *dispensantur* tamen, & *limitantur* à summo Pontifice ipsius ministro ac Vicario, nec non totius Ecclesiæ capite. Certum tamen est propositionem illam, si generaliter sumatur, veram non esse. Nec enim Christus Dignitatem Patriarchalem v. g. Exarchalem,

chalem, aut Metropolitanam per se ipsum immediatè instituit.

8. Declaravit præterea dictus Licentiatus, quod *quandocumque in aliquo Concilio aliqua instituntur, tota autoritas dans vigorem statutis, residet, non in solo summo Pontifice, sed principaliter in Spiritu sancto, & Ecclesia Catholica. Quod autoritas dans vigorem statutis Conciliorum residet principaliter in Spiritu sancto, certò certius est. Verum etiam in aliquo sensu est, illam autoritatem residere in Ecclesia. Sed istud obscurum est. Ecclesia enim potest intelligi vel formaliter pro tota fidelium collectione, atque in eo sensu falsum est, eam dare vigorem statutis. Laicis enim, qui pars ejus collectionis maxima sunt, convenit obsequendi necessitas, non decernendi autoritas: potest etiam Ecclesia sumi repræsentativè, hoc est, pro fidelium omnium Pastoribus; atque in isto sensu verum est, Ecclesiam dare vigorem statutis. Nec enim nihil faciunt reliqui Episcopi ad robur Decretorum Synodaliū. Sed summus Pontifex, ut caput illius mystici corporis, plus cæteris confert. Quia sicut ipsi, tanquam supremo Pastori, commissæ sunt universæ Christi oves; ità & principalis tradita est earum regendarum potestas. Quæ quidem Papæ prærogativa, ita cæterorum jurisdictioni præeminet, ut dum ipse Concilio interest, ejus nomine Decreta edantur, approbantibus cæteris, ut alibi observavimus.*

9. Confessus est idem Licentiatus, quod *potestas Ecclesia de jure potest aliquid, & in certis casibus contra summum Pontificem. Ea etiam propositio in eo sensu vera est, quo in usum redacta fuerat ante aliquot annos in Concilio Constantiensi, quando nimirum incertum erat apud plerosque, quis esset legitimus Pontifex. Sed verba illa, in certis casibus, exceptionem significant, quæ non solum regulam generalem non constituit, sed & regulam contrariam firmat.*

10. Denique declaravit, Papam *Simoniam posse committere. Quæ in re distinguenda est vera Simonia contra jus Divinum, à quibusdam actibus ab Ecclesia ob Simonia periculum prohibitis, licet veram Simoniam non contineant. Itemque in Simonia contra jus Divinum, discernenda est culpa à censura, quæ illam in certis casibus consequitur. Summus Pontifex jus divinum violans culpam non effugeret; censuram*

598 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
non incurreret. Juris merè positivi directioni subest, non
coactioni.

11. Huic secundo Decreto subjungit Richerius sex conclu-
siones articulorum ejusdem Facultatis Parisiensis contra Lu-
therum: sed illæ conclusiones Ecclesiæ quidem privilegium
in fide & moribus non errandi, controversias, aut dubia cir-
ca Scripturas sacras definiendi & determinandi, nec non ex-
communicandi potestatem adscribunt, ejusque traditiones
recipiendas declarant; idem tamen privilegium eandemque po-
testatem summo Pontifici non denegant.

12. Hæc autem est ultima ex illis sex conclusionibus; Nec
minùs certum est unum esse de jure Divino summum in Ecclesia Christi mili-
tante Pontificem: cui OMNES Christiani parere tenentur: qui quidem po-
testatem habet & indulgentias conferendi. Si summo Pontifici omnes
Christiani parere tenentur: ergo & omnes Episcopi, cum om-
nes sint Christiani: verùm, ut sæpè diximus, quid est Ecclesia
formaliter, nisi omnes Christiani; & repræsentativè nisi om-
nes Episcopi? Sed dices, fallacia est à sensu diviso ad sensum
compositum. Ità quidem esset, si Ecclesia tunc tantùm dice-
retur, cum Episcopi essent in Concilium Generale collecti,
aut fideles omnes in consilium universale congregati. At cum
ipsa fidelium multitudo, etiam prout sunt per totum orbem
dispersi, & Episcopi in propriis Diocæsisibus residentes, Eccle-
sia propriè sint, non video quomodò in eo statu omnes sum-
mo Pontifici parere teneantur, non autem Ecclesia ipsa. Nisi
fortè dicamus omnes Christianos ad parendum teneri, nisi
communi consensu inter se per litteras aut Nuncios signifi-
cato, deliberent non parere sed præcipere; atque in eo casu
Pontificem Ecclesiæ subesse; quod absurdum videtur.

13. Dicitur in quarto ex illis sex articulis potestatem excom-
municandi esse de jure Divino IMMEDIATE à Christo Ecclesiæ concessam.
Sed illud IMMEDIATE dicitur contra errorem Lutheri, qui ex-
communicationes ad politiam dumtaxat exteriorem valere,
non autem bonis spiritualibus privare; imò potiùs prodesse,
quam obesse affirmabat: unde sequi videbatur, illas ab ho-
minibus fuisse omninò excogitatas. Hæc enim erat propo-
sitiō 18. ex damnatis à Leone X. an. 1520. Excommunicationes sunt
tantum externa pœna, nec privant hominem communibus spiritualibus Ecclesiæ
oratio-

rationibus. Et 19. *Docendi sunt Christiani plius diligere excommunicationem, quam timere*: quibus propositionibus opponitur articulus scholæ Parisiensis declarans, potestatem excommunicandi esse de jure Divino, etiam immediatè; atque aded excommunicationem esse timendam. Fuit autem illa potestas immediatè concessa Ecclesiæ; hoc est primariò propter ipsius bonum, non autem Ecclesiæ universæ sicut subjecto immediato, quemadmodum de jurisdictione in communi jam explicuimus.

14. Tertium Decretum die 5. Februarii an. 1483. editum, quo tempore maximè laborabant Galli pro defensione suæ Pragmaticæ Sanctionis ex Decretis Concilii Basileensis, ad quod admissi fuerant Curati, desumptæ, atque à Ludovico XI. Caroli VIII. tunc regnantis Patre repudiatæ, continet censuram quatuordecim propositionum, ubi quatuor tantum capita nobis adversari videntur. Primum, quod prima propositio in eo quod enuntiabat, Curatos suam facultatem habere ab Episcopo dumtaxat, gravi censurâ perstringitur: quare insinuat, eam potestatem esse de jure Divino: sed vox illa, *dumtaxat*, efficit, ut ad veritatem & justitiam censuræ sufficiat, potestatem Curatorum aliquo modo esse ab alio quàm ab Episcopo. Id autem multis modis absque præjudicio sententiæ nostræ contingere potest, prout variè exponitur natura jurisdictionis à Doctoribus scholasticis, qua de re videri potest Suares de pœnit. disput. 16. sect. 3. Certè potestas remittendi peccata in se absolutè, ac sine respectu ad aliquos subditos ab eo solo est, qui solus potest peccata dimittere; assignatio autem subditorum est ab Episcopo, vel alio beneficium conferente; atque aded licet Curatorum potestas sit ab Episcopo, non est ab eo *dumtaxat*.

15. Secundò, hæc propositio, quæ in ordine secunda est. *Parochianus confessus dilis fratribus, satisfecit Decretali: Omnis utriusque sexus. De pœnit. & remiss. nec tenetur confiteri proprio suo Curato semel in anno, nec ab eo petere licentiam*, hac censurâ notatur; Hæc propositio in forma, in qua jacet est falsa, & de heresi vehementer suspecta, juri communi contraria, & publicè revocanda. Verùm hæc censura non negat, Regulares, si à Papa delegentur, pœnitentes absolvere validè; atque confessione illis factâ satisfieri præcepto Ecclesiæ.

600 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
clesiæ contento in prædicto Canone. Omnis utriusque sexus; etiam si
confessio rursus Curato non fiat. Alioquin censura illius pro-
positionis, sicut & tertiæ, que est de communione illorum,
qui Regularibus confessi sunt, qua parte ad istam reducitur,
potius esset hæretica, quàm propositiones ipsæ, quas afficit,
ut patet ex damnatione propositionum Joannis de Poliacò,
factâ à Joanne XXII. Papa extrav. *Vas electionis*. De hæreticis,
& ab Ecclesia receptâ, imò & ab ipsamet Schola Parisiensi,
ut in lib. 6. demonstravimus. Convenit igitur censuram ita
interpretari, ut velit Curatorum licentiam à fidelibus postu-
lari confitendi Regularibus, quod reverentiæ Pastoribus de-
bitæ maximè convenit; & posset etiam absolutè necessa-
rium esse, si summus Pontifex eam conditionem appone-
ret. Verùm hæc controversia ob nova Ecclesiæ Decreta Re-
gulares Episcoporum approbationi subdientia, inutilis ho-
diè videtur.

16. Tertiò, ista propositio ordine 8. *Papa posset totum jus
Canonicum destruere, & novum construere, declaratur scandalosa, blas-
phematoria, notoriè hæretica, & erronea.* Reverà propositio com-
plexè accepta est scandalosa: quatenus etiam in jure Canoni-
co plurima continentur, quæ sunt juris Divini, est blasphematoria,
hæretica, & erronea. Sed salva est summo Pontifici au-
toritas dispensandi super iis, quæ sunt de jure positivo dum-
taxat, & etiam ea abrogandi, dum justa causa intercedit,
ut intercedere præsumendum est, quando contrarium ma-
nifestè non apparet: nec non jus Divinum interpretandi.

17. Quartò, propositio 12. scilicet; *Quicumque contradicit
voluntati Papæ paganizat, & sententiam excommunicationis incurrit (ipso
facto:)* & à nullo Papa reprehendi potest, nisi in materia hæresis, nota-
tur ut falsa, scandalosa, & sapiens hæresim. Ista etiam cen-
sura variis modis, auctoritati Papæ non contrariis, salvari
potest. Primò enim, si Papæ voluntas esset apertè injusta,
liceret ei cum reverentia contradicere. Secundò non omnem
contradictionem sequitur pœna excommunicationis. Tertio
Papa potest reprehendi extra casum hæresis. Aliud est enim
reprehendere, aliud judicare. Quartò judicari etiam potest in
casu schismatis, quando cum fundamento dubitatur an sit
verus & legitimus Pontifex.

18. Quar-

18. Quartum Decretum suâ etiam epochâ nonnihil suspectum, editum scilicet anno 1497. post expeditionem Italianam Caroli VIII. Francorum Regis, ut notat Richerius, continet responsum prædicto Regi factam, circa tres ab ipso missas quæstiones. Responsum est, primò, Papam debere quolibet decennio Concilium congregare, præsertim si magna sit in Ecclesia deordinatio. Id jam statuerat Concilium Constantiense; atque optandum esset, ut observari posset. Sed is est Christianarum Provinciarum status, ea Principum Catholicorum discordia, ut desiderari quidem, sed nondum sperari possit. Secundò responsum est, rogato ac renuente summo Pontifice, posse Principes tam Ecclesiasticos, quam sæculares, & partes Ecclesiæ notabiles se congregare. Cujus utilitatis futura sit hujusmodi congregatio, instigantibus Principibus, sine summi Pontificis assensu, facta, comprobavit inter alia Conciliabulum, aliquot post annis à Ludovico XII. Caroli VIII. successore, primùm in Gallia congregatum, deinde, illo procurante, Pisis continuatum, postea in Franciam revocatum; ac denique à Concilio Lateranensi V. damnatum, & à Ludovico ipso repudiatum, ut supra notavimus. Tertio responsum est, renuente summo Pontifice, ac reliquis Provinciis Christianis, posse unam, v. g. Regnum Franciæ, Concilium celebrare, & necessitatibus Ecclesiæ providere. Quis credat, eventurum unquam casum illum, ut sola Francia necessitati Ecclesiæ prospicere satagat, recusantibus, & summo Pontifice, & aliis Prælatibus Orbis Christiani. Verendum potius esset, ne sub prætextu adhibendi Ecclesiæ malis remediis, malorum omnium maximum schisma in Ecclesiam inveheretur. Non patietur Ecclesia Romana, veletiam aliæ, ut zelus pro domo Dei à se in Galliam penitus exulet.

19. Hac responsio (scilicet Carolo VIII. facta) inquit Richerius, aperte declarat quidnam Parisenses Theologi conformiter ad Constantiensis & Basiliensis Synodi Decreta de autoritate Concilii supra Papam, & de Regum Christianorum potestate in Conciliis indicendis & congregandis, tum temporis sentirent atque docerent. Scimus quidem Concilium Constantiense in Gallia maximi fieri, ejusque occasione, quia nimis feliciter diuturno, perniciosissimoque schismati finem imposuit, plures in eo Regno summam Conciliis generalibus

G g g g auto-

602 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
autoritatem tribuere, sed non video quomodo hæc respon-
sio aperte declaret, quidnam Parisenses Theologi (ea de re) sentirent,
atque docerent. Aut de Regum Christianorum potestate in Conciliis indicendis
& congregandis, cum de neutro quidquam definiat; neutrum
ex illa meo iudicio sequatur: iudicet tamen quisquis le-
gerit. Eam, quia paulò prolixior est, non puto hîc excri-
bendam.

20. Fortasè Richerius putavit, Doctores superiorem illam
autoritatem Concilii generalis indicatam voluisse illis verbis
responsionis ad secundam quæstionem, Ecclesiam universalem repre-
sentans. Sed attentè legenti patet, illa dicta esse de Concilio ge-
nerali à summo Pontifice convocato, de quo sermo fuerat in
responsione ad primam quæstionem: non de Concilio sine
Papa congregato, de quo agebatur in secunda, quodque alii
potiùs opponitur tanquam Ecclesiam non repræsentans; hæc
enim sunt verba; *Principes tam Ecclesiastici, quam sæculares, & par-
tes Ecclesiæ notabiles possunt se congregare sine hoc, quod per dictum summum
Pontificem congregetur dictum Concilium Ecclesiam universalem repræsentans.*
Ubi etiam vides de Principibus sæcularibus, sicut de Eccle-
siasticis, dici quod possint se congregare; non autem quod
possint congregare Concilia.

21. Claudit hunc librum Richerius Censurâ ejusdem Facul-
tatis adversùs undecim alias propositiones, ex quibus tertia,
quinta, sexta eadem sunt, quæ tertio Decreto notatæ fue-
rant, eademque censurâ afficiuntur. Quamobrem sufficiunt
quæ de illis jam dicta sunt. Aliæ ad institutum nostrum non
pertinent; nisi fortè quarta, quæ Regularibus privilegium
tribuit absolvendi à multis casibus, à quibus absolvere ne-
queant Curati: sed cum de facto magis, quàm de jure aga-
tur, non videtur diutiùs immorandum circa ejus censuram,
quæ est hujusmodi; *Ista propositio censenda est falsa, & juri communi
contraria, scandalosa, & ideo nullatenus predicanda.* Nam cum privi-
legia non supponenda, sed exhibenda sint, quæ juri com-
muni adversantur, censensa sunt falsa, & nequaquam prædi-
canda, quamdiu de illis non constat. Quæ Censorum mens col-
ligitur tum ex illa voce, *censenda est*, quæ inevidentiam sub-
indicat, tum ex eo quod in fine censuræ declaratur, quod
prædictorum articulorum qualificatio nullo modo derogat, nec præjudicat Clementi-

ma Dudum. De sepulturis; quia scilicet est privilegium in corpore juris clausum, atque adeò notum & certum.

22. Hæc interpretati sumus pro nostro erga Facultatem Parisiensem studio. Sed, si cui videatur interpretatio illa menti ejus scholæ adamussim non congruere, provocamus ad alia ejus Decreta, edita antequam schismatis occasione, ac Joannis Gersonii præsertim impulsu, summi Pontificis auctoritatem, si non minuere, saltem quàm angustis posset limitibus concludere statuisset, & ob potestatis Pontificiæ abusus, præcipuè schismatis ejusdem tempore, potestatem ipsam gravem habere cœpisset. Antiquiorum autem illorum Decretorum exempla, quæ ubi tulit occasio, jam vidimus, sufficiunt. Plura videri possunt apud Mauclerum, Duvalium, & alios ejusdem Scholæ Doctores.

23. Denique, licet concederemus, scholam Parisiensem ita semper sensisse, ut Decretis à Richerio relatis significasse videtur, ejusque doctrinam esse veram; quid juvaret declarationem Illustrissimorum Præsulum Gallicanorum, pro cujus defensione modò in lucem emissa sunt? Ubi enim subtrahuntur Principes, quantum ad temporalia, à potestate indirecta Ecclesiæ? Ubi submittitur generaliter summus, & indubitatus Pontifex Concilio Generali? Ubi confirmantur regulæ, mores, & instituta à Regno, & Ecclesiâ Gallicanâ recepta? Ubi negatur summo Pontifici non errandi privilegium? Multis opus esset consequentiis, ut ista ex illis concluderentur.

C A P U T V I I I.

De Tractatibus, quibus constat liber secundus Richerii, ac speciatim de primo.

1. **N**on eadem prosequimur reverentiâ Tractatus illos, quos nonnulli scriptores pro Regum Francorum defensione tempore dissidiorum cum Romanis Pontificibus lucubrarunt, quâ Facultatis Theologicæ Decreta. Quis enim partis alicujus causam injustam præsumat, eo quod à partis adversæ Advocato impugnetur: aut quis miretur inveniri

G g g g 2

Scrip-